

پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی

سال اول، شماره دوم، تابستان ۱۳۹۱

دریافت: ۹۰/۱۰/۲۰ پذیرش: ۹۱/۴/۲۰

صص ۴۰-۲۱

بررسی عوامل اجتماعی و فرهنگی مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی در شهر یاسوج

مریم مختاری، استادیار گروه علوم اجتماعی دانشگاه یاسوج

اسماعیل بلالی، استادیار گروه علوم اجتماعی دانشگاه بوعلی سینا

اصغر میرفردی، استادیار گروه علوم اجتماعی دانشگاه یاسوج

سیده معصومه حسینی اخگر، دانشجوی کارشناس ارشد دانشگاه یاسوج

چکیده

تحقیق حاضر با هدف تعیین عوامل مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی در شهر یاسوج انجام شده است. آمارهای اخیر گویای رشد جرایم و کثرت نزاع‌های دسته جمعی در شهر یاسوج است. از آنجا که اختلال در امنیت، پیامد و بازتاب‌های نگران‌کننده‌ای دارد و از طرف دیگر، بی‌تردید در ایجاد امنیت و احساس امنیت، عوامل گوناگونی دخالت دارد، در این تحقیق به بررسی برخی از این عوامل پرداخته شده است. روش تحقیق، پیمایشی بوده و داده‌ها با استفاده از ابزار پرسشنامه محقق ساخته جمع‌آوری شده است. جامعه آماری تحقیق، افراد ۱۸ سال به بالای شهر یاسوج بوده که ۳۸۰ نفر از آنها به عنوان نمونه انتخاب شدند. یافته‌های تحقیق نشان داد که تفاوت معناداری میان افراد جوان و افراد مسن، میان افراد مجرد و متأهل، میان لرها و سایر اقوام و ... از نظر احساس امنیت اجتماعی وجود دارد. همچنین، رابطه مستقیم و معناداری بین متغیرهای مستقل پایگاه اقتصادی-اجتماعی، اعتماد اجتماعی، میزان دینداری، نگرش نسبت به عملکرد پلیس و متغیر وابسته میزان احساس امنیت اجتماعی دیده شد. در بین متغیرهای تحقیق، اعتماد اجتماعی با ۳۲ درصد، بیشترین سهم را در تبیین احساس امنیت اجتماعی داشت. با استفاده از واریانس ترکیب خطی، متغیرهای مستقل ۴۱/۷ درصد از واریانس احساس امنیت اجتماعی تبیین گردید.

واژه‌های کلیدی: احساس امنیت اجتماعی، اعتماد اجتماعی، دینداری، نگرش به عملکرد پلیس، نظریه ساختاریابی، یاسوج

مقدمه و بیان مسأله

زندگی جمعی انسان از نیاز به امنیت^۱ سرچشمه می‌گیرد. امنیت از مفاهیم بااهمیت، پیچیده و جدید در دنیای امروز و در بسیاری از مباحث سیاسی، اجتماعی و اقتصادی است که با رهایی از تهدید مرتبط است. بنابراین، هر آنچه یک تهدید را تشکیل می‌دهد، در حقیقت موضوع امنیت است و دارای دو جنبه است: ذهنی که مبتنی بر درک ارجاعی اهداف است و نسبی، زیرا هیچ فرد یا سیستمی در امنیت کامل به سر نمی‌برد (O'Neill, 2006:322). تأثیرگذارترین ایده از گسترش مفهومی مطالعات امنیتی در دهه ۹۰ که از سوی مکتب کپنهاگ^۲ ظهور کرد، مفهوم امنیت اجتماعی بود.

در گذشته، متفکران اجتماعی به موضوع امنیت اجتماعی توجه داشتند، اما امروزه مفهوم احساس امنیت به عنوان مفهومی جدید در جامعه شناسی قد برافراشته است. این رویداد پس از جنگ جهانی دوم به وقوع پیوست. "به واسطه تغییر و تحولاتی که پس از جنگ جهانی دوم بر جوامع حاکم گردید، مشخص شد که بعد ذهنی امنیت (احساس امنیت)، اهمیت غیرقابل انکاری پیدا کرده است، زیرا این احساس ناشی از تجربه‌های عینی و اکتسابی افراد از شرایط و اوضاع پیرامونی است و فقط به شاخص‌های امنیت قابل تقلیل نیست" (بیات، ۱۳۸۸: ۳۲).

احساس امنیت را می‌توان در تجارب و تفسیرها جستجو نمود، اما تفسیر درست یا نادرست افراد و تجارب آنان از شرایط اجتماعی، همواره احساس امنیت را در طیفی از احساس امنیت درست و واقعی یا کاذب و غیرواقعی قرار می‌دهد. گاهی اوقات ساختارهای اجتماعی و انتظامی جامعه و شاخص‌های لازم، امنیت بالایی را در جامعه نشان می‌دهد، اما

برداشت افراد از فضای اجتماعی یا اطلاعات آنان در مورد دیگران، آنان را در محصه روانی احساس نامنی قرار می‌دهد (محمدی و تاجران، ۱۳۸۷). در این راستا، احساس امنیت به عنوان یک موضوع قابل بررسی، مورد توجه تحقیق حاضر است

بی‌تردید، در ایجاد امنیت و احساس امنیت عوامل گوناگونی دخالت دارند که فقدان آنها برقراری احساس امنیت را کند کرده یا مانع از تحقق آن شده است. در فرهنگ اجتماعی و سیاسی ایران دو سطح فرهنگ وجود دارد: رفتاری که شهری، صنعتی و عقلانی است و رفتاری که بافت عشیره‌ای، روستایی و سنتی دارد. مدرنیته به عنوان دنیای جدید، اصول خود را به جهانیان تحمیل کرد و کشور ما نیز در معرض این فرهنگ قرار گرفت و سخت از آن تأثیر پذیرفت و به همین جهت در بسیاری از نقاط کشور رفته‌رفته مناسبات ایلی جای خود را از دست داد، لیکن ساکنان بخش‌های بزرگی از کشور از جمله کوهپایه‌نشینان نتوانستند مشترکات منطقی فرهنگ جهانی را بومی کنند و تغییر اندکی داشتند (سریع القلم، ۱۳۷۷: ۳۴).

به علاوه، از آنجا که قوانین فعلی و موجود در جامعه برای روش‌های عرفی و سنتی مردم روستاها، عشایر و اقوام مختلف منزلت حقوقی قائل نیستند، توان پاسخگویی به نیازهای مردم را ندارند. این جوامع هم گذشته خود را از دست می‌دهند و هم توان انطباق با شرایط جدید را ندارند و به همین دلیل روش‌های فردی حل اختلاف که نسبتاً خطرناک هم هستند، جایگزین روش‌های عرفی می‌شوند (آزاد ارمکی و کمالی، ۱۳۸۳: ۱۰۲) و در این صورت، احساس امنیت اجتماعی را در این جوامع متزلزل می‌کنند.

شهر یاسوج به خاطر بافت منسجم و یکپارچه‌ای

^۱ Security

^۲ Copenhagen

که دارد، ویژگی‌هایی چون شیوه زیست عشایری، خویشاوندگرایی و احساس تعلق به گروهی خاص و تحصیل امنیت از طریق وابستگی به یک قوم را از دیرباز حفظ کرده است. این ویژگی‌ها عواقب اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و حتی امنیتی را به دنبال داشته است که یکی از عواقب ناامنی در یاسوج و وقوع نزاع‌های دسته‌جمعی است؛ به گونه‌ای که نهادهای مدرن مانند پلیس برای آنان تنها منبع تأمین کننده امنیت به شمار نمی‌آید.

آمارهای موجود نشان می‌دهد در بیست ماهه اخیر بر اساس بیشترین وقوع نزاع‌های دسته‌جمعی، یاسوج در رتبه نهم کشوری قرار دارد. آمار سایر جرایم نیز بر مبنای گزارش‌های نیروی انتظامی روند رو به رشدی داشته است (گزارش شفاهی نیروی انتظامی شهر یاسوج). در این باره می‌توان گفت میزان وقوع نزاع‌های دسته‌جمعی و جرم نیز تأثیر بسزایی در احساس امنیت اجتماعی افراد دارد. موج اول پیمایش ملی ارزش‌ها و نگرش‌های ایرانیان (۱۳۸۱) نیز نشان می‌دهد که احساس امنیت و آزادی در شهر یاسوج ۴۴٪ است. بر اساس مسایل مذکور، احساس امنیت اجتماعی به عنوان یک موضوع قابل مطالعه مطرح می‌شود.

اهمیت و اهداف تحقیق

ضرورت مطالعه و تحقیق در خصوص مسأله مطرح شده، از آنجا ناشی می‌شود که بررسی مفهوم امنیت نشان داده است که هر چند تشخیص نموده‌های این مفهوم نسبتاً ساده است، اما اغلب در زندگی روزمره با آن مواجه هستیم و آن را تجربه می‌کنیم و بسیاری از اعمال و رفتار ما به امنیت اتکا داشته و بر مبنای آن تنظیم می‌گردد (امیرکافی، ۱۳۸۵: ۲). امنیت به روند توسعه و رشد همه اقشار مردم کمک می‌کند و سرانجام به توسعه همه جانبه جامعه می‌انجامد.

آسودگی خاطری که در سایه امنیت بروز می‌یابد، موجد رشد است. از نظر ویور^۱، یکی از نظریه‌پردازان مکتب کپنهاگ، در شرایط اجتماعی و سیاسی کنونی جهان، امنیت اجتماعی مرجع امنیت ملی به حساب می‌آید. ویور، در رویکرد خود نقش مستقلی برای امنیت اجتماعی در کنار مقوله امنیت ملی قایل شده، جامعه را به‌عنوان مرجع امنیت معرفی می‌کند. وی معتقد است امنیت اجتماعی نباید در کنار مقولاتی نظیر امنیت نظامی، اقتصادی، سیاسی و زیست - محیطی که نسبت به امنیت ملی فرع محسوب می‌شوند، قرارگیرد و جایگاه و اهمیت آن در حد امنیت ملی است (نصری، ۱۳۸۲).

بر این اساس، هدف از انجام تحقیق حاضر بررسی و شناخت عوامل مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی شهروندان ۱۸ سال به بالای شهر یاسوج است. اهداف جزئی پژوهش حاضر عبارت است از:

- شناخت میزان احساس امنیت اجتماعی در شهر یاسوج؛
- شناخت تأثیر عوامل فرهنگی (نگرش نسبت به نقش پلیس، میزان دینداری، استفاده از رسانه‌ها) بر احساس امنیت اجتماعی؛
- شناخت تأثیر عوامل اجتماعی (پایگاه اقتصادی، اعتماد اجتماعی، قومیت و جنسیت) بر احساس امنیت اجتماعی؛
- شناخت مهمترین عامل مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی، از بین عوامل مورد مطالعه؛
- ارائه راهکارهایی برای افزایش احساس امنیت اجتماعی شهروندان در شهر یاسوج.

پیشینه تحقیق

بررسی پیشینه تحقیق معمولاً به منظور نقد مطالعات موجود درباره پژوهش است و اگر به درستی صورت

¹ Ole Weaver

تنها با یکی از انواع سه گانه اعتماد، ارتباط معنادار آماری دارد و ضرایب سه گانه پیرسون نشان می‌دهد که اعتماد بین شخصی با احساس امنیت اجتماعی ارتباط معنی داری دارد.

باباخانی (۱۳۸۸) در تحقیقی با عنوان "بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت در سطوح خرد و کلان" که بین شهروندان ساکن در ۲۴ محله تهران انجام شد، نشان داده است که دو عامل احساس انومی و سرمایه اجتماعی تأثیرگذارترین عوامل بر احساس امنیت مالی در سطح خرد و در سطح کلان توسعه اقتصادی و عامگرایی هستند.

نبوی و دیگران (۱۳۸۸) در تحقیقی با عنوان "بررسی تأثیر پایگاه اجتماعی-اقتصادی و هویت قومی بر احساس امنیت اجتماعی" نشان دادند که از مجموعه عوامل مورد بررسی مؤثر بر احساس امنیت، دو متغیر احساس محرومیت نسبی و احساس بی‌قدرتی اثر کاهنده‌ای دارند و متغیرهای هویت قومی و جنسیت نیز به ترتیب احساس امنیت جانی و احساس امنیت مالی افراد را تحت تأثیر قرار داده‌اند.

کامران و شعاع برآبادی (۱۳۸۹) در پژوهشی با عنوان "بررسی امنیت شهری در شهرهای مرزی، مطالعه موردی شهر تایباد" نشان داده‌اند که عواملی نظیر سرمایه اجتماعی، عملکرد رسانه‌ها، نقش نیروی انتظامی، پایگاه اجتماعی افراد و فضای فیزیکی شهر، رابطه معناداری با احساس امنیت داشته‌اند.

مقاله‌ای با عنوان "عوامل اجتماعی و اقتصادی مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی" توسط نبوی و همکاران (۱۳۸۹) به روش پیمایشی در شهر اهواز انجام گرفته است. این تحقیق احساس امنیت اجتماعی را در سه بعد امنیت جانی، امنیت مالی و امنیت سیاسی در نظر گرفته است. در این تحقیق، از

گیرد، به بیان مسأله کمک می‌کند و یافته‌های تحقیق را به پژوهش‌های قبلی متصل می‌سازد (سرمد و دیگران، ۱۳۸۷: ۵۵).

زنجانی زاده (۱۳۸۰) در تحقیقی با عنوان "عوامل مؤثر بر امنیت زنان" به این نتیجه رسیده است که طبقه اجتماعی، اشتغال و رتبه شغلی زنان بر احساس امنیت آنان مؤثر بوده است.

امیرکافی (۱۳۸۵) در تحقیقی با عنوان "بررسی احساس امنیت و عوامل مؤثر بر آن، مطالعه موردی شهر تهران" نشان داده است که احساس امنیت با متغیرهایی، همچون بی‌نظمی اجتماعی، درک از بروز جرایم و بزهکاری، ریسک و مخاطره (ریسک اعتماد کردن) و حمایت اجتماعی (امداد و یاری) همبستگی معنی داری دارد.

ربانی خوراسگانی و قاسمی (۱۳۸۶) در تحقیقی با عنوان "رابطه احساس امنیت اجتماعی و نگرش مذهبی" نشان داده‌اند که احساس امنیت به ترتیب در ابعاد روانی، اقتصادی، سیاسی و قضایی کمتر است و بعد نگرش به روحانیت از ابعاد نگرش مذهبی، تأثیر بیشتری بر احساس امنیت داشته است و تئوری گیدنز مبتنی بر نقش حمایتی باورداشت‌ها و کارگزاران دینی در برابر رویدادها و موقعیت‌های مختلف و ایجاد و تقویت احساس امنیت تأیید شده است.

گروسی و همکاران (۱۳۸۶) در تحقیقی با عنوان "بررسی رابطه اجتماعی و احساس امنیت مطالعه موردی: دانشجویان دختر دانشگاه آزاد جیرفت" به بررسی این موضوع پرداخته‌اند. هدف تحقیق بررسی تأثیر شاخص‌های اعتماد اجتماعی بر احساس امنیت بوده است. تجزیه و تحلیل نتایج تحقیق با استفاده از نرم افزار SPSS انجام گرفته و نشان داده است که احساس امنیت اجتماعی در جمعیت مورد مطالعه،

مشابهی از احساس ناامنی شغلی دیده شده است. در جمع‌بندی از مرور منابع تجربی باید گفت در این تحقیقات، احساس امنیت اجتماعی و عوامل مؤثر بر آن مورد توجه قرار گرفته است، اما هر یک از این تحقیقات، شاخص‌ها و معرف‌های متفاوت از یکدیگری را به کار گرفته‌اند؛ به طوری که مقایسه نتایج حاصل از آنها به علت نبود ابزار واحد، مشکل است. هر چند موضوع احساس امنیت در برخی از این تحقیقات مورد توجه قرار گرفته است، اما متغیرهای مستقل مرتبط با آن محدود بوده است. در نگاهی کلی می‌توان گفت عوامل مورد توجه در ربط با احساس امنیت در تحقیقات پیشین، ناظر به سرمایه اجتماعی، پایگاه اجتماعی و جنسیت است. در تحقیقات خارجی نیز موضوع احساس امنیت کمتر مورد توجه قرار گرفته و بیشتر به موضوع امنیت توجه شده است. بر این اساس، در تحقیق حاضر سعی می‌شود، با مطالعات صورت گرفته، متغیرهای مستقل فرهنگی نیز در بررسی احساس امنیت مورد توجه قرار گیرد و به علاوه، ابعاد احساس امنیت به گونه‌ای سنجیده شود که با بافت اجتماعی سازگاری بیشتری داشته باشد؛ ضمن اینکه از مجموعه مطالعات صورت گرفته نیز، محقق ایده می‌گیرد.

بحث نظری

امنیت از مهمترین و بنیادی ترین نیازهای انسان است که در بسیاری از نظریه‌ها و پژوهش‌های روان‌شناسی، جامعه‌شناسی، علوم سیاسی و مدیریت، از جمله نظریه پردازانی مانند فروم^۴ (۱۹۴۱)، آلپرت^۵ (۱۹۶۱)، هورنی^۶ (۱۹۳۷)، مازلو^۷ (۱۹۴۲)، لینگ^۸ (۱۹۸۴)، مورز^۹

نظریه جامعه شناختی تالکوت پارسنز و نظریه‌های مربوط به حوزه مطالعات امنیت باری بوزان و ال ویور استفاده شده و نتایج آن نشان داده است که متغیرهای گرایش به مشارکت در تأمین امنیت، تلقی از عملکرد پلیس و پایگاه اجتماعی^{۱۰} اقتصادی به صورت مستقیم و متغیر احساس محرومیت نسبی به طور معکوس بر احساس امنیت اجتماعی افراد تأثیرگذار هستند.

اولسن^۱ (۲۰۰۷) در دانشگاه نروژ در مقاله‌ای با عنوان "ایمنی اجتماعی، مفاهیم مرزها و معضلات آن"، امنیت اجتماعی را در رابطه با ایمنی‌های مرتبط با زمینه‌هایی، از قبیل امنیت ملی، سازگاری با توسعه محیط زیست، امنیت انسانی و مدیریت حادثه (تصادفات، بیماری‌های معمول و اعمال جنایی) مرتبط دانسته است.

روی^۲ (۲۰۰۸) در پایان‌نامه خود با عنوان "امنیت، مهاجرت و اقتصاد بعد از ۱۱ سپتامبر در آمریکا" به بررسی این مسأله پرداخته است که پس از حادثه ۱۱ سپتامبر، روش‌های نگرش آمریکا به امنیت تغییر کرد و علی‌رغم ادامه یافتن مهاجرت‌ها و اختصاص دادن سهم مهمی از اقتصاد آمریکا به خود، تعادلی بین نیازهای امنیتی و نیازهای اقتصادی برقرار شد.

گانت و بنیامین^۳ (۲۰۰۸) در مقاله‌ای با عنوان "ناامنی شغلی، استرس و جنسیت" به بررسی روابط پیچیده بین این مفاهیم پرداخته‌اند. آنها، این فرضیه را بررسی کرده‌اند که ایدئولوژی جنسیتی کارکنان، اثر جنس بر ناامنی و استرس شغلی را تعدیل می‌کند و نشان داده‌اند که ناامنی شغلی در زنان بیشتر از مردان است و در مردان سنتی احساس ناامنی بیشتر از زنان سنتی است، اما در زنان و مردان برتری طلب، درجه

⁴ Fromm

⁵ Alport

⁶ Horney

⁷ Maslow

⁸ Laing

¹ Olsen

² Roy

³ Gaunt & Benjamin

احساس امنیت اجتماعی، می‌طلبد تا نظریه‌ای که بتواند عوامل را تبیین نماید، به عنوان راهنمای انجام پژوهش انتخاب شود. بر این اساس، از نظریه آنتونی گیدنز^۴ به عنوان چارچوب نظری استفاده شده است. آنتونی گیدنز در تحلیل‌های جامعه‌شناختی خود به این نتیجه می‌رسد که امروزه مدرنیته خطر را در برخی از حوزه‌ها و شیوه‌های زندگی کاهش داده و در عین حال، برخی پارامترهای جدید و خطرآفرین را که بیشتر ناشناخته بود، به همان حوزه‌ها وارد می‌کند. گیدنز صور عمده سیمای مخاطره‌آمیز مدرنیته را به دو دسته تقسیم می‌کند: یکی آنهایی که توزیع عینی مخاطرات را تغییر می‌دهند، که از آن جمله می‌توان جهانی شدن مخاطره‌آمیز، شمار فزاینده رخدادهای احتمالی و نفوذ دانش انسانی در محیط مادی را نام برد؛ دیگری آنهایی که (مانند آگاهی از مخاطره به‌عنوان صرف مخاطره، آگاهی خوب توزیع‌شده درباره مخاطره و نظایر آن) تجربه مخاطره یا ادراک مخاطرات را تغییر می‌دهند (گیدنز، ۱۳۷۷: ۱۴۸).

در تحلیل گیدنز در رابطه با مخاطره^۵ و رهایی از مخاطره و امنیت، امنیت وجودی^۶ یکی از صور مهم احساس امنیت تلقی شده است. "این اصطلاح به اطمینانی راجع است که بیشتر اشخاص به تداوم هویت خود و دوام محیط‌های اجتماعی و مادی کنش در اطراف خود دارند. از این نظر، این امنیت پدیده‌ای عاطفی است" (همان). گیدنز در بخشی از مباحث خود در مورد امنیت و احساس امنیت با توجه به آرای اریکسون به عوامل روان‌شناختی اشاره می‌کند. این احساس امنیت که در رابطه نوزاد با والدین ریشه دارد، بیشتر امری عاطفی است، تا شناختی و زمینه آن

مورز^۱ (۱۹۸۰)، لوه^۲ (۱۹۷۸)، لوچیانی^۳ (۱۹۸۹)، ولفرز و لفرز (۱۹۶۲)، بوزان (۱۹۹۱) و ماندل (۱۹۹۴) و ... به عنوان مهمترین و بنیادی‌ترین نیازهای انسان به آن اشاره شده است (دلاور و همکاران، ۱۳۸۷: ۴۹-۵۰). پس از پایان جنگ سرد، باری بوزان به همراه ال ویور در مکتب کپنهاک در پی گسترش مفاهیم امنیت، تحلیل‌های ظریفی ارائه داده و ایده امنیت اجتماعی را مطرح کردند. موضوعی که نخستین بار در آنجا مطرح شد این بود که اولاً امنیت / ناامنی تنها به عوامل نظامی بستگی ندارد، بلکه امروزه مسایل اجتماعی فراتر از عوامل نظامی نقش ایفا می‌کنند. ثانیاً متصدی امنیت تنها دولت‌ها نیستند، بلکه نیروهای اجتماعی نقش برجسته‌ای دارند. به علاوه، صاحب‌نظران مکتب کپنهاک امنیت را در دو بعد عینی و ذهنی مطرح می‌کنند و اظهار می‌دارند تهدیدهای امنیتی در دامنه‌ای وجود دارند که به طور ذهنی (احساس امنیت) نیز قابل تجربه‌اند (نبوی و دیگران، ۱۳۸۸: ۱۱-۱۲).

باری بوزان از جمله صاحب‌نظران مکتب کپنهاک، معتقد است زمانی امنیت اجتماعی مطرح خواهد بود که نیروی بالقوه یا بالفعلی به عنوان تهدیدی برای هویت افراد جامعه وجود داشته باشد و به حفظ مجموع ویژگی‌هایی ارجاع دارد که بر مبنای آن، افراد خودشان را به عنوان عضو یک گروه اجتماعی قلمداد می‌کنند؛ یا به بیان دیگر، معطوف به جنبه‌هایی از زندگی فرد می‌گردد که هویت گروهی او را سامان می‌بخشد. بوزان مفهوم ارگانیک امنیت اجتماعی را هویت دانسته و امنیت اجتماعی را مترادف امنیت هویت تلقی می‌نماید (نویدینیا، ۱۳۸۲: ۶۴-۶۵). پژوهش در مورد شناخت عوامل اثر گذار بر

⁴ Antony Giddense

⁵ Risk

⁶ Existential Security

¹ Morz

² Louw

³ Luciani

ناخودآگاه است" (تاکر، ۱۹۹۸: ۸۳).

نیروی عمده در ورای بسیاری از کنش‌ها، مجموعه فرایندهای ناخودآگاه برای دستیابی به حس اعتماد در تعامل با دیگران است. گیدنز این مجموعه فرایندها را با عنوان نظام امنیت وجودی صورت بندی می کند؛ بدین معنا که یکی از نیروهای برانگیزاننده، اما به شدت مغشوش در ورای کنش، تمایل به حفظ امنیت وجودی یا حس اعتمادی است که از توانایی در کاهش اضطراب در روابط اجتماعی بر می خیزد. کنشگران نیاز دارند که این حس اعتماد را داشته باشند (ترنر، ۲۰۰۳: ۴۸۴).

در این مقاله با اتکا به نظریه ساختاریابی^۱ گیدنز به تحلیل عوامل مؤثر بر احساس امنیت پرداخته شده است. در نظریه ساختاریابی، حیطه اصلی مطالعه علم اجتماعی، اعمال اجتماعی است که در طول زمان و مکان نظم یافته اند. ساختارها مجموعه ای از الگوهای بادوامی از کنش هستند که همه اوقات با قواعد^۲ و منابع^۳ راهنمایی می شوند. بر اساس مفهوم دو سویگی ساخت، کنشگران در تولید کنش متقابل به قواعد و منابع متوسل می شوند، اما بدین ترتیب همان قواعد و منابع از رهگذر همین کنش متقابل، مجدداً پی ریزی و بنا می شوند (ریتزر، ۱۳۷۷: ۴۸۰). قواعد و منابع میانجی هستند؛ به این معنا که آنها روابط اجتماعی را به هم وصل می کنند. آنها چیزی هستند که کنشگران استفاده می کنند، تا در طول زمان و مکان روابط را بیافرینند، تقویت کنند و تغییر دهند.

گیدنز استدلال می کند که افراد از قواعدی پیروی می کنند که در ساختار اجتماعی جای دارد و معرفت جمعی در مورد قواعد اجتماعی، شرط تعامل

اجتماعی است. به اعتقاد او، افراد هم تابع قاعده اند و هم خالق آن (تاکر، ۱۹۹۸: ۸۱). قواعد فرایندهای تعمیم یافته ای هستند که کنشگران آنها را در شرایط مختلف درک می کنند و به کار می برند. گیدنز ادعا می کند که قواعد، روش یا تکنیکی هستند که کنشگران اغلب به طور ضمنی می شناسند و برای کنش مناسب می دانند (ترنر، ۲۰۰۳: ۴۷۸). به عبارتی قواعد متعارف هستند، اما آنها قراردادی هستند.

قواعد می توانند روش‌ها و فرمول‌های ترکیبی متنوعی برای هدایت مردم در مورد ارتباط، کنش متقابل و سازگار شدن با دیگران ارائه دهند که به دو نوع اساسی تقسیم شده اند:

"قواعد هنجاری، یا ایجاد حقوق و وظایف در یک زمینه (مکان) و قواعد تفسیری، یا ایجاد طرح‌ها و ذخایر آگاهی در یک زمینه (مکان)" (همان: ۴۷۹).

در این میان، قواعد هنجاری به ابزار مشروعیت تبدیل می شوند (مانند قوانین راهنمایی و رانندگی)، زیرا باعث می شوند چیزها درست و مناسب به نظر بیایند، اما قواعد تفسیری، برای ایجاد معناداری، یا نظام‌های نمادین معنادار استفاده می شوند (مانند آموزه‌های دینی)، زیرا آنها به مردم راه‌های دیدن و تفسیر وقایع را ارائه می دهند.

دومین جزء ساختار در تئوری ساختاربندی، منابع هستند که می توانند هم منابع مادی مانند پول یا کالاها باشند و هم منابع اقتداری، از قبیل سرمایه فرهنگی و قدرت سیاسی (گیدنز، ۱۹۸۴) و منابع قویاً به قواعد اجتماعی مرتبط هستند. ایده اساسی این است که منابع ابزار سلطه هستند و به دو نوع اساسی تقسیم شده اند: "اقتداری، یا ظرفیت سازمانی برای کنترل و هدایت الگوهای کنش متقابل در یک زمینه و تخصیصی، یا کاربرد ویژگی‌ها، ابزار و کالاهای مادی برای کنترل و هدایت الگوهای کنش متقابل در یک زمینه" (ترنر، ۲۰۰۳: ۴۷۹).

¹ Structuration Theory

² Rules

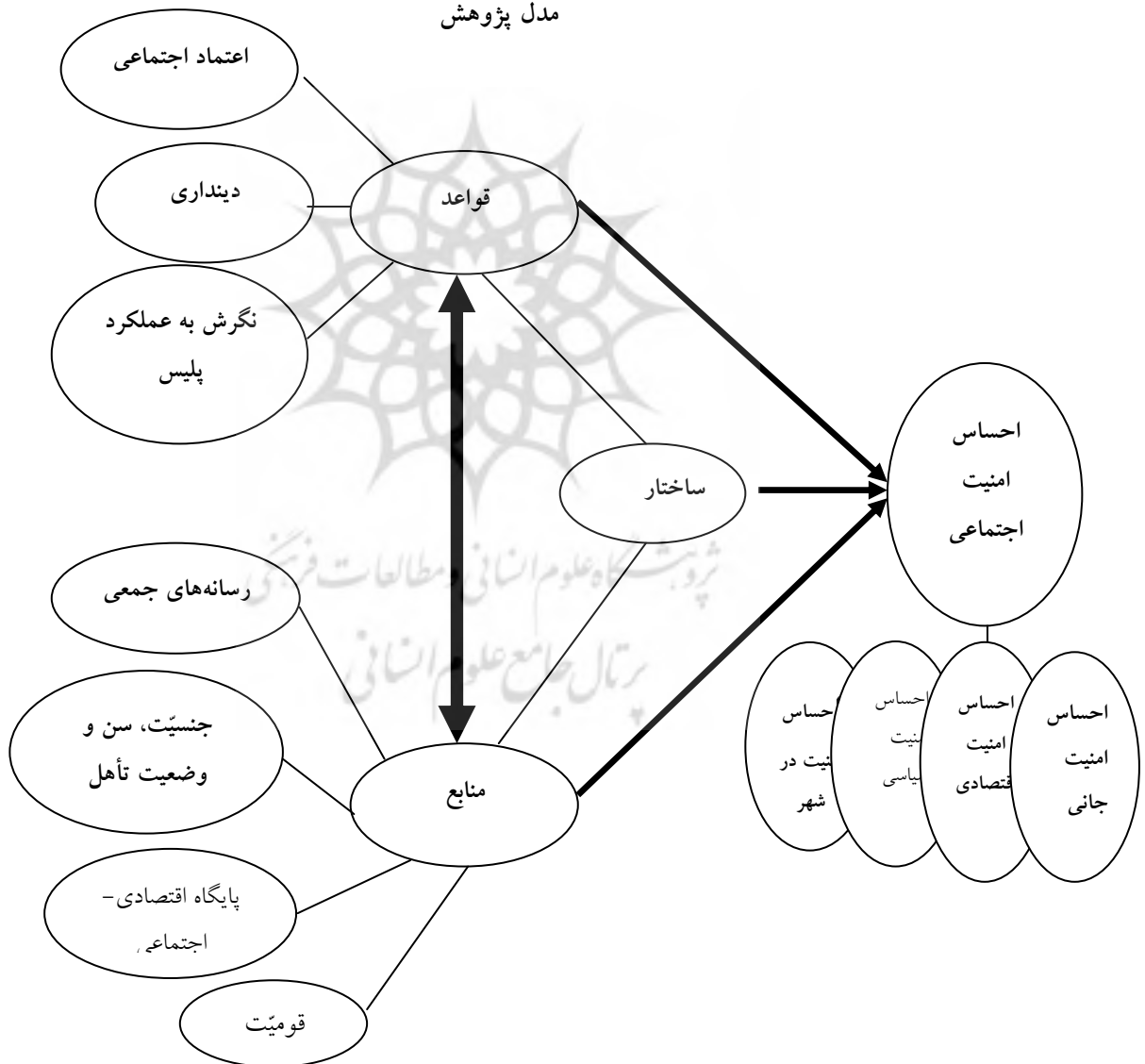
³ Resource

متوسل می‌شوند. با اتکا به نظریه ساختاریابی متغیرهایی نظیر جنسیت، قومیت، پایگاه اجتماعی-اقتصادی، وضعیت تأهل و استفاده از رسانه‌های جمعی، به عنوان منابع (از نوع تخصیصی) و متغیرهای اعتماد اجتماعی (به عنوان قواعد هنجاری) و دینداری و نگرش به عملکرد پلیس (به عنوان قواعد تفسیری) در نظر گرفته شده‌اند.

در ادامه، بر اساس چارچوب نظری پژوهش، مدل

تجربی ترسیم می‌شود:

مدل پژوهش

با استفاده از تئوری ساختاریابی گیدنز می‌توان به تحلیل احساس امنیت پرداخت. همان طور که ذکر شد، گیدنز در نظریه ساختاریابی معتقد است که کنش انسان‌ها تحت تأثیر دو عامل قواعد و منابع است. لذا کنشگران برای تسهیل در ارتباطات اجتماعی به قواعد و منابع متوسل می‌شوند.

افراد در ورای کنش‌هایشان باید احساس امنیت وجودی داشته باشند. برای اینکه این احساس از سوی جامعه نیز به آنها تزریق شود، به قواعد و منابع

روش تحقیق

روش به کار گرفته شده در این پژوهش، روش پیمایشی^۱ است که مبتنی بر یک نمونه نمایا و یک ابزار سنجش معتبر است. جامعه آماری شامل ساکنان ۱۸ سال به بالای شهر یاسوج است که طبق سرشماری سال ۱۳۸۵، ۶۲۸۲۹ نفر هستند. با استفاده از فرمول نمونه‌گیری کوکران، حجم نمونه تعیین شد و با سطح اطمینان ۹۵ درصد، احتمال خطای ۵ درصد، حجم نمونه برای این شهر ۳۷۴ نفر به دست آمد که برای جلوگیری از داده‌های مفقوده و بی‌پاسخ، نمونه به ۳۸۰ نفر ارتقا یافت. مقادیر P ، Q در این تحقیق ۰/۵ در نظر گرفته شد. روش نمونه‌گیری به روش تصادفی از نوع خوشه‌ای چند مرحله‌ای صورت گرفته است؛ به این صورت که با مراجعه به سازمان شهرداری، شهر به سه منطقه تقسیم شد. سپس نمونه‌گیری خوشه‌ای بر اساس خوشه‌های حوزه، بلوک و خانوار انجام گرفت.

پرسشنامه به عنوان ابزار مورد استفاده در این مطالعه، پس از احراز اعتبار و پایایی آن در مراحل مقدماتی تحقیق، برای جمع‌آوری داده‌های مورد نیاز در مرحله نهایی استفاده شد. برای سنجش اعتبار ابزار تحقیق از اعتبار صوری و سازه‌ای استفاده شد؛ به طوری که با تأیید گویه‌های محقق ساخته از سوی چند نفر از متخصصان رشته جامعه‌شناسی اعتبار صوری به دست آمد و اعتبار از نوع سازه‌ای نیز با در نظر گرفتن اتصال منطقی بین مسأله تحقیق، چارچوب نظری، متغیرها و گویه‌های طراحی شده برای سنجش متغیرها، تعیین شد. برای سنجش پایایی تحقیق، از تکنیک همابستگی درونی گویه‌ها استفاده شد. میزان آلفای کرونباخ برای متغیرهایی که به

صورت سازه تهیه شده بودند، محاسبه گردید. میزان آلفا برای متغیر احساس امنیت (۰/۸)، برای متغیر اعتماد اجتماعی (۰/۸۱)، متغیر ارزیابی از عملکرد پلیس (۰/۸۷) و برای دینداری (۰/۷۶) به دست آمد. با توجه به اینکه مقدار آلفای همه متغیرهای مذکور بالاتر از ۰/۷ بود، بنابراین، می‌توان گفت که همابستگی درونی گویه‌های این متغیرها در حد مطلوبی بوده است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار رایانه ای SPSS، استفاده شد. برای آزمون فرضیات از آزمون‌های ضریب همبستگی پیرسون، آزمون تی استفاده شد و در نهایت، با استفاده از رگرسیون چندگانه، مهمترین متغیرهای مستقل تحقیق حاضر شناخته شد.

فرضیه‌های پژوهش

۱. بین سن و احساس امنیت اجتماعی رابطه وجود دارد.
۲. بین پایگاه اقتصادی اجتماعی شهروندان و احساس امنیت اجتماعی آنها رابطه وجود دارد.
۳. بین میزان اعتماد اجتماعی شهروندان و احساس امنیت اجتماعی آنها رابطه وجود دارد.
۴. بین نگرش نسبت به عملکرد پلیس و احساس امنیت اجتماعی آنها رابطه وجود دارد.
۵. بین میزان استفاده از رسانه‌های جمعی و احساس امنیت اجتماعی آنها رابطه وجود دارد.
۶. بین میزان دینداری و احساس امنیت اجتماعی آنان رابطه وجود دارد.
۷. بین میزان احساس امنیت اجتماعی زنان و مردان تفاوت وجود دارد.
۸. بین میزان احساس امنیت اجتماعی شهروندان مجرد و متأهل تفاوت وجود دارد.

^۱ Survey

۹. بین میزان احساس امنیت اجتماعی اقوام مختلف تفاوت وجود دارد.

تعریف نظری و عملیاتی متغیرها

احساس امنیت اجتماعی^۱: نبوی و همکاران به نقل از افشار، احساس امنیت اجتماعی را چنین تعریف کرده‌اند: "احساس امنیت اجتماعی به فقدان هراس از تهدید شدن یا به مخاطره افتادن ویژگی‌های اساسی و ارزش‌های انسانی و نبود ترس از تهدید حقوق و آزادی‌های مشروع گفته می‌شود" (نبوی و همکاران، ۱۳۸۷: ۱۷). بر همین اساس، با مراجعه به تحقیقات باباخانی، رشیدی و مرادی، احساس امنیت اجتماعی در سه بعد امنیت سیاسی، امنیت اقتصادی (شغلی) و امنیت جانی در نظر گرفته شد، اما با اجرای آزمون تحلیل عاملی اکتشافی این متغیر نیز در چهار بعد دسته‌بندی شد و امنیت محیط شهری نیز به عنوان بعد جدیدی به سایر ابعاد اضافه شد. در نهایت، برای عملیاتی کردن این متغیر ۱۷ گویه طراحی شد، اما پس از آزمون تحلیل عاملی به ۱۵ گویه تقلیل یافت.

وسایل ارتباط جمعی^۲: مجموع فنون، ابزار و وسایلی را می‌رساند که از توانایی انتقال پیام‌های ارتباطی، حسی و اندیشه‌ای در یک زمان به شمار بسیاری از افراد، مخصوصاً در فواصل زیاد برخوردار است (بیرو، ۱۳۸۰: ۲۱۹). برای سنجش میزان استفاده از وسایل ارتباط جمعی سؤال‌هایی درباره میزان استفاده از تلویزیون، ماهواره، رادیو، اینترنت و مطبوعات پرسیده شده است. لذا این متغیر در سطح سنجش فاصله‌ای عملیاتی شد.

دینداری^۳: عبارت خواهد بود از پذیرش تمام یا بخشی از عقاید، اخلاقیات و احکام دینی به گونه‌ای

که شخص دیندار خود را ملزم به تبعیت و رعایت از این مجموعه بداند (حشمت‌یغمایی، ۱۳۸۰: ۱۹۰). برای سنجش میزان دینداری با توجه به ابعاد مختلف دینداری (مناسکی، عاطفی، پیامدی و اعتقادی) از نظر گلاک و استارک استفاده شده است. برای سنجش میزان دینداری از ۱۶ گویه استفاده شد که با جمع گویه‌ها از طریق طیف لیکرت، در سطح سنجش فاصله‌ای مطالعه قرار می‌شود.

پایگاه اقتصادی- اجتماعی^۴: به گفته ساروخانی: «مقام فرد یا گروه است با توجه به توزیع شأن در یک نظام اجتماعی و در مواردی تلویحاً با در نظر گرفتن چگونگی توزیع حقوق، مسئولیت‌ها، قدرت و اقتدار در چارچوب همان نظام، نظیر اصطلاحاتی چون پایگاه بالا، پایین و...» (ساروخانی، ۱۳۷۰: ۷۲۹).

برای سنجش پایگاه اقتصادی- اجتماعی سؤال‌های باز در مورد درآمد خانواده، تحصیلات پاسخگو، تحصیلات والدین پاسخگو و وضعیت اشتغال وی و والدینش پرسیده شد، سپس از طریق به دست آوردن نمره استاندارد این متغیرها و تبدیل همه متغیرها به یک واحد مشترک و ترکیب آنها با هم، شاخص پایگاه اقتصادی- اجتماعی ساخته شد.

اعتماد اجتماعی^۵: منظور از اعتماد اجتماعی، مجموعه‌ای از انتظارات است که در فرایند اجتماعی شدن یاد گرفته شده و افراد آن انتظارات را از افراد، گروه‌ها، سازمان‌ها و نهادهایی که در جامعه هستند، دارند. برای عملیاتی کردن اعتماد اجتماعی به عنوان یکی از متغیرهای مستقل، با مراجعه به تحقیقات پیشین، از جمله تحقیق افشانی و دیگران در یزد، در سه بعد اعتماد بین شخصی، نهادی و تعمیم‌یافته گویه‌سازی شد.

¹ Societal Security Feeling

² Mass Media

³ Religious

⁴ Economic- social Status.

⁵ Social Trust

بارتلت	KM O	واریانس تیبین شده	وزن عاملی				متغیر: احساس امنیت اجتماعی
			عامل ۱	عامل ۲	عامل ۳	عامل ۴	
		۸۸۷۱					۱ در جامعه ما افراد آزادند، تا بدون نگرانی در اعتصابات شرکت کنند
							۲ مردم در شرایط فعلی می‌توانند بدون ترس و نگرانی از حکومت انتقاد کنند.
							۳ هم اکنون گروه‌های غیردولتی می‌توانند آزادانه فعالیت کنند.
							۴ در شرایط کنونی می‌توانم بدون هیچ‌گونه ترس و نگرانی، عقاید و باورهای سیاسی خود را بیان کنم.
							۵ در جامعه ما افراد آزادند برای رسیدن به اهداف خود، گروه‌های مختلفی را تشکیل دهند.
							۶ در شرایط حاضر در شهرمان احساس امنیت می‌کنم.
							۷ در این شهر در کمال آرامش می‌توان در خانه تنها زندگی کرد.
		۸۹/۵۱					۸ در شرایط فعلی، مال و اموال مردم در این شهر در امان است.
	۵۵۷/۰						۹ هنگامی که برای خرید یا تفریح بیرون می‌روم هیچ‌گونه نگرانی از بابت مزاحمت دیگران ندارم.
							۱۰ میزان درآمدی که الان دارم، به عنوان پشتوانه اصلی مالی‌ام مناسب است.
							۱۱ در خصوص ثبات شغلی خود و دیگر اعضای خانواده‌ام هیچ دغدغه و نگرانی ندارم.
		۳۳/۳۱					۱۲ این روزها برای استخدام در شغلی کافی است که استعداد و مهارت لازم را داشت.
							۱۳ در شرایط فعلی، می‌توان بدون ترس و نگرانی در کار و فعالیت‌های اقتصادی سرمایه‌گذاری نمود.
							۱۴ اگر در شب مجبور باشم که برای رفتن به جایی از سواری یا مسافرخش شخصی استفاده کنم، نمی‌ترسم.
		۸۳/۱۱					۱۵ از قدم زدن هنگام شب و به تنهایی در شهر نگرانم.

ابعاد دینداری	گویه‌ها
مناسکی	۱) هر چند وقت یک بار در مراسمی، مثل دعای توسل، کمیل یا ندبه شرکت می‌کنید؟
	۲) هر چند وقت یک بار قرآن می‌خوانید؟
	۳) هر چند وقت یک بار در نماز جماعت مسجد شرکت می‌کنید؟
	۴) چقدر در اعیاد مذهبی و عزاداری‌ها که در مساجد یا تکیه‌ها برگزار می‌شود، شرکت می‌کنید؟
اعتقادی	۵) معتقدم خدایی هست که ناظر بر اعمال و رفتار ماست.
	۶) هر کس نتیجه اعمال خود را در آخرت می‌بیند.
	۷) تمامی آنچه در قرآن آمده است را باید حقایق مسلم دانست..
	۸) اسلام آخرین و کامل‌ترین دین الهی است.
عاطفی	۹) همواره احساس می‌کنم در پناه خدا هستم.
	۱۰) از راز و نیاز کردن با خدا لذت می‌برم و او را همواره در کنار خود احساس می‌کنم.
	۱۱) وقتی که به اماکن مذهبی یا امامزاده‌ها می‌روم، احساس آرامش عمیقی به من دست می‌دهد.
	۱۲) باذکر، یاد خدا و دعا می‌توان تا حدی خود را از حوادث ایمن ساخت.
پیامدی	۱۳) توکل به خدا را رمز مهم موفقیت در زندگی می‌دانم.
	۱۴) من در کارهای روزمره‌ام حلال و حرام شرعی را رعایت می‌کنم.
	۱۵) رعایت پوشش چادر برای خانم‌ها زیاد ضروری نیست.
	۱۶) کسانی که اعتقادات مذهبی محکمی دارند، دست به جنایت، دزدی و اعمال ناپسند دیگر نمی‌زنند.

ابعاد اعتماد اجتماعی	گویه‌ها	
بین شخصی	۱) این روزها به سختی می‌توان کسی را پیدا کرد که بتوان به او اعتماد کرد.	
	۲) اکثر مردم در معامله با دیگران درستکار و بی‌شیله‌پيله‌اند.	
	۳) می‌توان به غریبه‌ها اعتماد کرد.	
	۴) وسایلم را بدون هیچ‌گونه نگرانی به دوستانم قرض می‌دهم.	
	۵) دوستانم با من روراست و خودمانی هستند.	
	۶) اکثر مردم قابل اعتمادند..	
	شما به هر کدام از گروه‌ها و اصناف زیر به طور کلی چقدر اعتماد دارید؟	
	۱) رانندگان تاکسی	
	۲) مأموران نیروی انتظامی	
	۳) بنگاهداران	
تعمیم یافته	۴) عکاسان و فیلمبرداران	
	۵) روحانیون	
	۶) قضات	
	۷) معلمان	
	۸) بازاریان	
	۹) پزشکان	
	۱۰) وکلا	
	نهادی	به نظر شما مدیران کشور در سطوح مختلف و به طور کلی، هر یک از ویژگی‌های زیر را تا چه اندازه دارا هستند؟
		۱) صداقت و درستکاری
		۲) عمل به وعده‌ها
۳) رعایت قانون به طور یکسان برای همه		
۴) احساس وظیفه و دلسوزی برای مردم		
۵) تخصص و مهارت در کار		
۶) حضور بموقع در محل کار.		

نگرش به عملکرد پلیس
 نگرش سازه‌ای فرضی است، زیرا به صورت مستقیم قابل مشاهده نیست، بلکه بیشتر با اظهارات کلامی و رفتاری همراه است.

در این تحقیق، نگرش نسبت به عملکرد پلیس سنجیده شده است و نهایتاً این متغیر در سطح سنجش فاصله‌ای از طریق طیف لیکرت آزمون می‌شود. گویه‌های این متغیر به شرح زیر است:

متغیر	گویه‌ها
نگرش به عملکرد پلیس	عملکرد نیروی انتظامی را در موارد زیر چگونه ارزیابی می‌کنید؟ (۱) آگاهی دادن به مردم نسبت به جرایم؛ (۲) سوءاستفاده نکردن از موقعیت شغلی؛ (۳) اقدامات پیشگیرانه از وقوع جرایم؛ (۴) صداقت و درستکاری؛ (۵) سرعت عمل داشتن؛ (۶) شناسایی و دستگیری مجرمان؛ (۷) رسیدگی به تماس‌های تلفنی؛ (۸) تلاش برای اجرای قانون در جامعه؛ (۹) حل اختلافات و منازعات رخ داده در شهر.

علاوه بر متغیرهای فوق، سه متغیر زمینه‌ای شامل سن، جنس و وضعیت تأهل نیز در ارتباط با احساس امنیت مطالعه می‌شود.

لر (۱۵/۳) درصد فارس، ۳/۷ ترک، ۱/۱ افغانی و ۰/۳ (کرد) هستند. ۳۸/۴ درصد ساکنان مجرد، ۶۰/۵ درصد متأهل و بقیه مطلقه و فوت همسر گزارش شده‌اند. ۵۲/۴ درصد پاسخگویان غیرشاغل و ۴۷/۴ درصد شاغل هستند. همچنین، با جمع نمره احساس امنیت اجتماعی که از طریق طیف لیکرت سنجیده شده بود، و تقسیم محدوده نمره‌های به دست آمده به چهار قسمت، احساس امنیت در چهار دسته از احساس امنیت پایین تا احساس امنیت بالا به دست آمد. توزیع این متغیر در چهار دسته به شرح ذیل است:

یافته‌های تحقیق

۱. یافته‌های توصیفی

داده‌های توصیفی از ۳۸۰ پاسخگو نشان می‌دهد که میانگین سنی جمعیت نمونه ۳۱/۱۳ سال، حداکثر سن ۶۵ و حداقل ۱۸ سال است. ۵۱/۱ درصد کل جمعیت نمونه را مردان و ۴۸/۹ درصد را زنان تشکیل داده‌اند. توزیع فراوانی جمعیت نمونه بر حسب قومیت نشان داد که ۷۹/۷ درصد ساکنان لر و ۲۱/۳ درصد غیر

جدول شماره ۱- توزیع فراوانی افراد بر حسب میزان احساس امنیت اجتماعی

احساس امنیت اجتماعی	تعداد	درصد	درصد تجمعی
پایین	۷۴	۱۹/۵	۱۹/۵
متوسط رو به پایین	۲۰۱	۵۲/۹	۷۲/۴
متوسط رو به بالا	۹۹	۲۶/۱	۹۸/۴
بالا	۶	۱/۶	۱۰۰
کل	۳۸۰	۱۰۰	

(یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۰)

بر احساس امنیت مورد کنکاش علمی قرار می‌گیرد. با استفاده از آماره t چهار فرضیه از ۹ فرضیه آزمون شد. یافته‌ها نشان می‌دهد که دو متغیر جنسیت و قومیت با احساس امنیت اجتماعی پاسخگویان رابطه معناداری داشته‌اند، اما وضعیت تأهل و وضعیت اشتغال تأثیری بر احساس امنیت نداشته است. در ادامه جدول مربوط به این آزمون آورده می‌شود.

با توجه به نتایج جدول فوق می‌توان گفت احساس امنیت اجتماعی از وضعیت مطلوبی برخوردار نیست زیرا که بیش از نیمی از افراد مورد مطالعه دارای احساس امنیت در سطح متوسط رو به پایین و پایین هستند. به علاوه، صرفاً ۱/۶ درصد احساس امنیت در حد بالا داشته‌اند.

۲. یافته‌های استنباطی

با توجه به فرضیه‌های پژوهش حاضر، عوامل مؤثر

جدول شماره ۲- خروجی آزمون تی برای مقایسه احساس امنیت اجتماعی

متغیر	مقوله‌ها	میانگین نمره احساس امنیت از ۴۵	درجه آزادی	T	سطح معناداری
جنس	مرد	۴۰/۳۸	۳۷۸	۲/۸۸۲	۰/۰۰۴
	زن	۳۷/۴۴			
تأهل	مجرد	۳۷/۸۵	۳۷۸	-۱/۷۱۵	۰/۰۸۷
	متأهل	۳۹/۶۵			
قومیت	لر	۳۹/۵۹	۳۷۸	-۲/۵۳۵	۰/۰۱۲
	غیرلر	۳۶/۳۶			
اشتغال	شاغل	۴۱/۶۳	۳۵۴	-۰/۳۴۷	۰/۷۲۹
	غیرشاغل	۴۱/۰۹			

(یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۰)

رابطه معنی‌داری با احساس امنیت برقرار نکرده است. بنابراین، بین احساس امنیت افراد مجرد و متأهل تفاوت معناداری وجود ندارد.

داده‌های جدول فوق نشان می‌دهد، با توجه به آزمون تفاوت میانگین‌ها، متغیر جنسیت رابطه قویتری را نسبت به بقیه متغیرها داشته است، اما متغیر تأهل

از دیگر متغیرهایی که در این پژوهش بررسی شده اند، متغیرهای میزان اعتماد اجتماعی، نگرش به عملکرد پلیس، پایگاه اجتماعی-اقتصادی، میزان دینداری، میزان استفاده از رسانه‌های جمعی و سن هستند. این متغیرها در قالب فرضیه‌هایی مطرح شدند که در ادامه با استفاده از آزمون پیرسون به بررسی معناداری رابطه آنها با احساس امنیت اجتماعی پرداخته شده است.

بین قومیت و احساس امنیت نیز رابطه معنادار است. به عبارت دیگر، احساس امنیت قوم لر بیش از سایر اقوام در شهر یاسوج است که میانگین به دست آمده نیز این فرض را تأیید می‌کند. بین اشتغال و احساس امنیت شهروندان هیچ گونه رابطه معناداری مشاهده نشده است. به این معنی که تفاوتی از لحاظ احساس امنیت بین افراد شاغل و غیر شاغل وجود نداشته است. لذا داشتن شغل نتوانسته است احساس امنیت را بالا ببرد.

جدول شماره ۳- ضریب همبستگی بین برخی متغیرهای مستقل و احساس امنیت اجتماعی

متغیر	مقدار ضریب پیرسون	سطح معنی داری
سن	۰/۰۸۸	۰/۰۸۶
پایگاه اقتصادی- اجتماعی	-۰/۲۴۹	۰/۰۰۰
میزان دینداری	۰/۳۱۵	۰/۰۰۰
میزان اعتماد اجتماعی	۰/۵۶۶	۰/۰۰۰
نگرش به عملکرد پلیس	۰/۴۴۳	۰/۰۰۰
میزان استفاده از وسایل ارتباط جمعی	-۰/۰۱۴	۰/۷۷۹

(یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۰)

احساس امنیت تأیید می‌گردد و تفسیر رابطه مستقیم بین دو متغیر مذکور، آن است که هرچه نگرش نسبت به عملکرد نیروی انتظامی مثبت‌تر باشد، افراد احساس امنیت بیشتری می‌نمایند و بر عکس، اما بین میزان دینداری و احساس امنیت نیز رابطه مستقیم و در حد متوسطی دیده می‌شود و این رابطه به لحاظ آماری تأیید می‌شود؛ به طوری که با بالا رفتن میزان دینداری، افراد احساس امنیت بیشتری می‌نمایند.

متغیر دیگری که رابطه معنی داری با احساس امنیت داشته، پایگاه اقتصادی، اجتماعی است. نکته درخور توجه آن است که با بالا رفتن سطح پایگاه اقتصادی و اجتماعی، افراد احساس امنیت کمتری داشته‌اند و بر عکس. در واقع، تأیید این فرضیه به این

داده‌های جدول نشان می‌دهد که همه متغیرها، به جز متغیر سن و رسانه‌های جمعی رابطه معناداری با احساس امنیت اجتماعی برقرار کرده‌اند. بین اعتماد اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی رابطه‌ای مستقیم و مثبت و در حد متوسط دیده می‌شود که این رابطه در سطح مطلوبی (۰/۰۰۰) تأیید شده است. بر این اساس، فرضیه مربوط به وجود رابطه بین اعتماد اجتماعی و احساس امنیت تأیید می‌گردد.

بین نگرش نسبت به عملکرد نیروی انتظامی و احساس امنیت نیز رابطه مستقیم و در حد متوسطی وجود دارد و این رابطه در سطح آلفای کوچکتر از ۰/۰۵ معنی دار است. لذا فرضیه مبتنی بر وجود رابطه بین نگرش نسبت به عملکرد نیروی انتظامی و

به گام استفاده می‌شود. در این مرحله، ۸ متغیر وارد معادله رگرسیون شدند که از بین آنها ۵ متغیر شامل اعتماد اجتماعی، تحصیلات، دینداری، نگرش به عملکرد پلیس و پایگاه اقتصادی-اجتماعی در معادله رگرسیونی به عنوان مهمترین متغیرها باقی ماندند.

صورت است که بین پایگاه اقتصادی، اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی رابطه معکوس وجود دارد. در ادامه، برای بررسی و شناخت مهمترین متغیرهای تأثیر گذار در احساس امنیت شهروندان در شهر یاسوج، از رگرسیون چند متغیره به روش گام

جدول شماره ۴- متغیرهای وارد شده برای توضیح واریانس احساس امنیت اجتماعی در مرحله پنجم

مرحله	متغیر	بتا	تی	سطح معنی داری	R	R ²
۱	اعتماد اجتماعی	۰/۴۶	۹/۷۳	۰/۰۰۰	۰/۵۷	۰/۳۲
۲	تحصیلات	-۰/۰۹	-۱/۷۵	۰/۰۸۰	۰/۶۱	۰/۳۷
۳	دینداری	۰/۱۵	۳/۴۸	۰/۰۰۱	۰/۶۳	۰/۳۹
۴	نگرش به پلیس	۰/۱۳	۲/۵۹	۰/۰۱۰	۰/۶۴	۰/۴۰
۵	پایگاه اقتصادی-اجتماعی	-۰/۱۳	-۲/۴۸	۰/۰۱۴	۰/۶۵	۰/۴۱

(یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۰)

در مرحله بعدی متغیر دینداری وارد معادله رگرسیونی شده است. با وارد شدن این متغیر در معادله رگرسیونی مقدار R² به ۰/۳۹ رسیده است که بر این اساس، این متغیر ۰/۲. به ضریب تعیین مدل رگرسیونی حاضر افزوده است. با توجه به مقدار بتا با افزایش یک واحد به میزان دینداری ۰/۱۵ به احساس امنیت آنان افزوده می‌شود. در مرحله چهارم متغیر نگرش به عملکرد پلیس وارد معادله می‌شود که با ورود این متغیر R² به ۰/۴۰ می‌رسد و نشان می‌دهد که با افزایش یک واحد به نگرش به عملکرد پلیس، ۰/۱۳ به احساس امنیت افزوده می‌شود.

آخرین متغیر وارد شده در معادله، متغیر پایگاه اقتصادی-اجتماعی است که با ورود آن مقدار R² به ۰/۴۱ می‌رسد و مقدار بتای آن بیانگر این نکته است که با افزوده شدن یک واحد به پایگاه اقتصادی-اجتماعی ۰/۱۳ از احساس امنیت افراد کاسته می‌شود. بنابراین، نکته جالب اینکه بین پایگاه اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی رابطه معکوس وجود دارد. با توجه به آنچه جدول فوق نشان می‌دهد، این مدل در نهایت توان توضیح ۴۱ درصد از واریانس

نتایج نشان می‌دهد که در نخستین مرحله، متغیری که بیشترین همبستگی تفکیکی را با احساس امنیت اجتماعی از خود نشان می‌دهد، اعتماد اجتماعی است. در واقع، این متغیر به تنهایی قادر به توضیح ۳۲ درصد از علت احساس امنیت افراد مورد مطالعه است. لذا این متغیر مهمترین متغیر اثر گذار در احساس امنیت به شمار می‌آید. مقدار بتا در این رابطه برابر با ۰/۴۶۵ است؛ به این معنی است که با افزایش یک واحد به سطح اعتماد اجتماعی، به میزان ۰/۴۶۵ به احساس امنیت افراد افزوده می‌شود.

در دومین مرحله، متغیری که بیشترین تأثیر را بر احساس امنیت اجتماعی گذاشته است، تحصیلات است. با وارد شدن این متغیر در معادله رگرسیونی مقدار R² به ۰/۳۷ رسیده است، که بر این اساس مقدار ۰/۰۵. به مقدار R² افزوده است. مقدار بتا بیانگر آن است که با افزایش یک واحد به سطح تحصیلات، ۰/۰۹ از احساس امنیت آنان کاسته می‌شود. در واقع رابطه میزان تحصیلات و احساس امنیت اجتماعی معکوس است؛ به طوری که افراد دارای تحصیلات بیشتر احساس امنیت کمتری دارند.

رابطه میان تحصیلات و احساس امنیت اجتماعی معکوس، اما معنادار بود. قابل ذکر است که این نتیجه همسو با نتایج تحقیق‌های نبوی و همکاران در شهر اهواز، و تحقیق کامران و شعاع برآبادی در شهر تایباد بوده است. افرادی که تحصیلات بیشتری دارند، در واقع آگاهی و دانش بیشتری دارند. گفته شد که احساس امنیت نیز در حد متوسط رو به پایین بیشترین فراوانی را نشان می‌دهد. لذا می‌توان گفت در تحلیل امنیت اجتماعی و دست یافتن به میزانی از احساس امنیت، افراد دارای تحصیلات بیشتر که آگاهی بیشتری دارند، احساس امنیت کمتری دارند. لذا بر حسب نظریه گیدنز می‌توان گفت تحصیلات به عنوان یک منبع در دسترس، نه تنها احساس امنیت را افزایش نمی‌دهد، بلکه آن را کاهش می‌دهد. در حقیقت، همواره داشتن هر نوع منبعی، به افزایش احساس امنیت بیشتر کمک نمی‌کند. متغیر سن نیز در این تحقیق رابطه معناداری با احساس امنیت اجتماعی برقرار نکرده است.

با توجه به نظریه گیدنز می‌توان گفت جنسیت به عنوان یک منبع تخصیصی احساس امنیت فرد را تحت تأثیر قرار می‌دهد. برخی از این قواعد در مورد زنان مانند قوانین ارث، حق طلاق، تصورات قالبی که به عنوان قواعد تفسیری در محاوره‌ها و کنترل‌های بین افراد دیده می‌شود، می‌تواند احساس امنیت اجتماعی زنان را رقم بزند و منجر به این شود که زنان در معرض اضطراب‌ها و استرس‌هایی بیش از مردان قرار بگیرند و احساس آسیب‌پذیری بیشتری داشته باشند. همچنین، این قواعد مربوط به جنسیت در طول زمان به منبع تبدیل شده و بر این اساس نوع جنسیت، به یک منبع تولید قدرت یا احساس بی‌قدرتی تبدیل می‌شود؛ به طوری که جنسیت برای مردان تبدیل به منبعی شده که به آنان در عرصه‌های مختلف اجتماعی قدرت بخشیده و توانایی مقابله با

احساس امنیت اجتماعی را از طریق ۵ متغیر مذکور دارد. سایر متغیرهای مطرح شده در این تحقیق نتوانستند در کنار این متغیرها در توضیح واریانس احساس امنیت اجتماعی افراد در شهر یاسوج نقش داشته باشند و از معادله خارج شدند.

بحث و نتیجه‌گیری

در این مقاله با تأکید بر نظریه ساختاریابی گیدنز به تبیین عوامل مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی در شهر یاسوج پرداخته شد. مطابق این نظریه، قواعد و منابع، میانجی هستند؛ به این معنا که آنها روابط اجتماعی را به هم وصل می‌کنند، آنها چیزی هستند که کنشگران استفاده می‌کنند، تا در طول زمان و مکان، روابط را خلق کنند، تقویت کنند و تغییر دهند. با استفاده از این نظریه به بررسی تأثیر عواملی، از قبیل اعتماد اجتماعی، دینداری، نگرش به عملکرد پلیس، میزان استفاده از رسانه‌های جمعی، پایگاه اجتماعی-اقتصادی و برخی متغیرهای زمینه‌ای، از قبیل سن، جنس، وضعیت تأهل و بر احساس امنیت اجتماعی پرداخته شد.

تحلیل توصیفی نشان داد که بیش از نیمی از شهروندان ساکن در یاسوج، میزان احساس امنیت اجتماعی خود را متوسط رو به پایین گزارش کرده‌اند. سایر یافته‌های تحقیق نیز نشان می‌دهد که مردان بیشتر از زنان، افراد متأهل بیشتر از افراد مجرد و لرها بیشتر از سایر اقوام در شهر یاسوج احساس امنیت اجتماعی می‌کنند.

طبق یافته‌های سایر پژوهش‌های مرتبط، مانند نبوی و دیگران (۱۳۸۸) و با اتکا به نظریه‌های ترس از جرم، جنسیت عامل مؤثر بر احساس امنیت افراد گزارش شده است و تحقیق حاضر نیز این مسأله را تأیید می‌کند. بر این اساس، مردان احساس امنیت بیشتری نسبت به زنان داشته‌اند.

موقعیت‌های مخاطره‌آمیز را به آنان می‌دهد. در این پژوهش، وضعیت تأهل نیز متغیری بود که رابطه معناداری با احساس امنیت اجتماعی نداشته است. در واقع مجرد یا متأهل بودن به عنوان یک منبع اثرگذار بر احساس امنیت نیست.

متغیر بعدی متغیر قومیت است که رابطه معناداری با احساس امنیت اجتماعی دارد؛ به طوری که میانگین احساس امنیت لرها بیشتر از غیرلرها در یاسوج است. دلیل این امر می‌تواند بافت منسجم شهر یاسوج باشد، چرا که ۸۰٪ از پاسخگویان لر هستند و این امر منجر می‌شود، بقیه اقوام به صورت اقلیت‌هایی در بافت شهر زندگی کنند و ناامنی بیشتری را احساس می‌کنند. از طرفی، بافت ایلی-عشیره‌ای حاکم بر این شهر است و افراد می‌کوشند تا تمام امتیازات موجود را به نفع خود و ایل و طایفه خویش کسب کرده، به عنوان منبع قدرتی از این سرمایه فرهنگی (قومیت) بهره ببرند و لذا شهروندان غیر لر احساس امنیت کمتری داشته باشند، اما وضعیت اشتغال رابطه معناداری با احساس امنیت اجتماعی برقرار نکرده است.

از سایر نتایج تحقیق می‌توان به رابطه اعتماد اجتماعی با احساس امنیت اجتماعی اشاره کرد. در این پژوهش، این متغیر مهمترین متغیر اثرگذار بر احساس امنیت شناخته شد. تأیید این رابطه همخوانی نظریه گیدنز درباره اعتماد اجتماعی با جامعه مورد مطالعه را نشان می‌دهد. گیدنز اعتماد را یکی از تأثیرگذارترین عوامل در احساس مخاطره یا ناامنی می‌داند و معتقد است اعتماد در هر بعدی می‌تواند بر احساس امنیت افراد مؤثر باشد. با قرار دادن اعتماد اجتماعی ذیل مفهوم قواعد هنجاری و از آنجا که اعتماد طبق تعریف ارائه شده در بخش تعریف مفاهیم، شامل انتظاراتی است که افراد نسبت به افراد،

گروه‌ها، سازمان‌ها و نهادهایی که در جامعه هستند، دارند، می‌توان نتیجه تحقیق را مبنی بر اینکه اعتماد اجتماعی با ۳۲ درصد بیشترین سهم را در تبیین متغیر احساس امنیت اجتماعی دارد، گویای این امر دانست. نتایج تحقیقات گروسی در شهر جیرفت و امیرکافی (۱۳۸۵) نیز گویای تأیید این رابطه است. اعتماد اجتماعی به عنوان یک متغیر برجسته در تحقیق حاضر نشانه ترجیح قواعد بر منابع در ایجاد احساس امنیت در شهر یاسوج است.

نگرش به عملکرد پلیس نیز به عنوان عاملی مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی شناخته شده است و پس از اعتماد اجتماعی قویترین رابطه (۰/۴۴۳) را با احساس امنیت اجتماعی برقرار کرده است؛ یعنی هر چه نگرش افراد به عملکرد پلیس مثبت‌تر باشد، احساس امنیت اجتماعی آنان نیز بیشتر است. تصور مردم به عنوان قواعد تفسیری در طی محاوره‌ها و گفتگوها، در مورد پلیس به عنوان عامل اجرای نظم و قانون بر احساس امنیت افراد تأثیر گذاشته است.

برخی قواعد برای ایجاد معناداری، یا نظام‌های نمادین معنادار استفاده می‌شوند، زیرا آنها به مردم راه‌های دیدن و تفسیر وقایع را ارائه می‌دهند. دینداری افراد و میزان پایبندی به قواعد آن در زمره این قواعد؛ یعنی قواعد تفسیری قرار می‌گیرد. این تحقیق نشان داده است هر چه افراد به عقاید دینی خود پایبندتر باشند و ذخایر ذهنی و طرح‌های عملی رفتاری آنها بیشتر باشد، احساس امنیت بیشتری خواهند داشت.

متغیر پایگاه اقتصادی-اجتماعی نیز رابطه معناداری با احساس امنیت اجتماعی دارد. گیدنز کاربرد ویژگی‌ها، ابزار و کالاهای مادی برای کنترل و هدایت الگوهای کنش متقابل در یک زمینه را منابع تخصیصی نامیده است. پایگاه اقتصادی-اجتماعی به

احساس امنیت معنی دار نبود، اما می توان از رسانه به عنوان ابزاری آگاهی دهنده استفاده نمود و افکار عمومی را در زمینه شایعات مربوط به امنیت اجتماعی در محیط شهر آگاه کرد.

۴. از آنجا که زنان نسبت به مردان از احساس امنیت کمتری برخوردارند، پیشنهاد می شود برای افزایش ضریب احساس امنیت زنان، نیروهای امنیتی پلیس در شهر و اطراف شهر، هر چه بیشتر در صدد رفع زمینه های ترس زنان در شهر برآیند. همچنین، آگاهی های لازم به زنان جهت مقابله با شرایطی که امنیت آنان را تهدید می کند، داده شود.

منابع

۱. آزاد ارمکی، تقی و افسانه کمالی. (۱۳۸۳). "بررسی تطبیقی اعتماد متقابل در بین دو جنس"، *مجله جامعه شناسی ایران*، دوره پنجم، ش ۲: ۱۰۰-۱۳۲.
۲. امیرکافی، مهدی. (۱۳۸۵). "بررسی احساس امنیت و عوامل مؤثر بر آن؛ مورد مطالعه: شهر تهران"، *تحقیقات علوم اجتماعی*، سال اول، شماره یک، ص ۱-۲۶.
۳. باباخانی، فرهاد. (۱۳۸۸). "بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت در سطوح خرد و کلان"، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید بهشتی.
۴. بیرو، آلن. (۱۳۸۰). *فرهنگ علوم اجتماعی* (ترجمه باقر ساروخانی). تهران: کیهان، چاپ چهارم.
۵. بیات، بهرام. (۱۳۸۸). "بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت شهروندان تهرانی (با تأکید بر رسانه های جمعی، عملکرد پلیس و بروز جرایم)". *فصلنامه علمی-پژوهشی انتظام اجتماعی*، سال اول، شماره اول: ۹-۲۹.
۶. حشمت یغمایی، محمدتقی. (۱۳۸۰). *دینداری نوجوانان و عوامل مؤثر بر آن*. پایان نامه کارشناسی ارشد رشته جامعه شناسی، دانشگاه علامه طباطبائی،

عنوان منبعی برای احساس امنیت اجتماعی است. لذا می توان گفت در کنار قواعد، منابع نیز سهمی هر چند کمتر را در احساس امنیت اجتماعی دارند. در نهایت، می توان گفت رسانه های جمعی به عنوان یکی دیگر از منابع تخصیصی رابطه معنی داری با احساس امنیت اجتماعی ندارد.

به لحاظ روش شناسی، احساس امنیت سازه ای چندبعدی است و در ارتباط با شرایط اجتماعی و افراد مختلف قابل سنجش و اندازه گیری است. منابع تأمین کننده احساس امنیت برای آحاد و گروه های مختلف جامعه با یکدیگر متفاوتند. از طرفی، احساس امنیت که خود مقوله ای روان شناختی و اجتماعی- فرهنگی است، از اهداف و ابزارهای جامعه برای تحقق آن متأثر است. در این پژوهش، احساس امنیت اجتماعی بیشتر متأثر از قواعد بود؛ هر چند منابعی نظیر قومیت و پایگاه اقتصادی-اجتماعی و جنسیت نیز در ایجاد احساس امنیت نقش آفرینی داشتند.

پیشنهاد های تحقیق

- بر اساس یافته های پژوهش پیشنهاد های ذیل برای ارتقای احساس امنیت اجتماعی ارائه می شود:
۱. در هر جامعه ای پلیس به عنوان مهمترین نیروی تأمین کننده امنیت به شمار می رود. در این زمینه لازم است ابتدا پلیس با آموزش برخوردهای اعتماد برانگیز و افزایش ضریب جدیت در اجرای قانون، نگرش مثبت در مردم نسبت به عملکرد خویش ایجاد کند.
 ۲. با توجه به تأیید رابطه بین اعتماد اجتماعی و احساس امنیت پیشنهاد می شود وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، از طریق برگزاری کارگاهی برای مسؤلان جامعه در نهادهای گوناگون، آنان را نسبت به مسؤولیت خطیرشان برای جلب اعتماد مردم به آنان آگاه سازد.
 ۳. هر چند رابطه بین میزان استفاده از رسانه ها و

- تهران. ۱۷. محمدی، فریبرز و تاجران. (۱۳۸۷). "بررسی نظری طرح امنیت اجتماعی زنان"، فصلنامه امنیت و نظم، سال اول، ش ۲، تهران: سازمان تحقیقات و مطالعات ناجا .
۱۸. نبوی، سید عبدالحسین، حسین زاده، علی حسین و حسینی، سیده هاجر. (۱۳۸۹). "بررسی عوامل اجتماعی و اقتصادی مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی"، جامعه شناسی کاربردی، ش ۴۰.
۱۹. نصری، قدیر، ۱۳۸۲، "معنی و ارکان جامعه‌شناسی امنیت"، فصلنامه راهبرد، ش ۲۶، تهران.
۲۰. نویدنیا، منیژه. (۱۳۸۲). "بررسی ابعاد امنیت اجتماعی"، رساله دکتری دوره عالی تحقیقات.
21. Gaunt, R & O, Benjamin (2008), Job Insecurity, Stress and Gender, *Community, Work and Family*, Vol. 10, No. 3, pp. 341-355.
22. Olsen, B and J, Hovden (2007). Social Safety: Concept, Borders and Dilemmas, *Journal of Contingencies and Crisis Management*, Volume 15.
23. O'Neill, P. E (2006) "The European Union and Migration: Security versus Identity?" *Defence Studies*, Vol. 6, No. 3, pp. 322° 350.
24. Roy, N (2008), Balancing the Tripod: Security, Immigration and the Economy In the Post-9/11 United States.
25. Tucker. Jr, Kenneth H. (1998). *Anthony Giddens and Modern Social Theory*, London, Sage Publication.
26. Turner, J.H. (2003). *The Structur of Sociological Theory*. London: Wadworth Publishing Company.
۷. دلاور، علی و علی محمد احمدوند و علی محمد رضایی. (۱۳۸۷). "ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس احساس امنیت تهران"، *دوماهنامه علمی-پژوهشی دانشور رفتار*، سال پانزدهم، ش ۲۸: ۴۹-۶۰.
۸. ربانی خوراسگانی، علی و وحید قاسمی. (۱۳۸۶). "رابطه احساس امنیت و نگرش مذهبی"، *مجله پژوهشی دانشگاه اصفهان*، جلد بیست و پنجم، ش ۴، ص ۱-۱۸.
۹. ریتزر، جورج. ۱۳۷۷. *نظریه جامعه‌شناسی در دوران معاصر*، ترجمه محسن ثلاثی، تهران: انتشارات علمی، چاپ ششم.
۱۰. زنجانی زاده اعزازی، هما. (۱۳۸۰). "زنان و امنیت شهری"، *مجله تخصصی زبان و ادبیات دانشکده و علوم انسانی مشهد*، ش ۳ و ۴، ص ۶۰۲-۶۲۳.
۱۱. ساروخانی، باقر. (۱۳۷۰). *درآمدی بر دایره المعارف علوم اجتماعی*. تهران: کیهان.
۱۲. سرمد، زهره و دیگران. (۱۳۸۷). *روش‌های تحقیق در علوم رفتاری*. تهران: آگاه.
۱۳. سریع القلم، محمود. (۱۳۷۷). "مبانی عشیره‌ای فرهنگ سیاسی ایران"، *اطلاعات سیاسی-اقتصادی*، ش ۱۳۶-۱۳۵، ص ۳۴-۴۳.
۱۴. کامران، حسن و شعاع برآبادی، علی. (۱۳۸۹). "بررسی امنیت شهری در شهرهای مرزی؛ مطالعه موردی: شهر تایباد"، *جغرافیا*، سال هشتم، ش ۲۵، ص ۲۵-۴۶.
۱۵. گروسی، سعیده، جلال میرزایی و شاهرخی، احسان. (۱۳۸۶). "بررسی رابطه اعتماد اجتماعی و احساس امنیت (مطالعه موردی دانشجویان دختر دانشگاه آزاد جیرفت)"، *دانش انتظامی*، سال نهم، ش ۲.
۱۶. گیدنز، آنتونی، ۱۳۷۷، *پیامدهای مدرنیت*، ترجمه محسن ثلاثی، تهران: نشر مرکز.